

[Jørgen Estrup]

Det er vanskeligt at opfatte dette som andet end et ufravigeligt krav fra den sydafrikanske præsident og regering om, at det hvide befolkningsmindretal får vetoret over for enhver kommende ændring af den nuværende forfatning, som er grundlaget for apartheid i Sydafrika.

Svar (21/1 92):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Hvad angår præsident de Klerks indlæg på demokratikonventet, er det værd at bemærke, at præsidenten tilføjede følgende om procedurerne for vedtagelsen af de kommende forfatningsændringer:

»If the proposals in respect of transitional measures are fair to all, the response from every section of the population will be an overwhelming YES. All South Africans must participate in such a referendum.«

Regeringspartiet har ikke lagt sig fast på, hvilke procedurer der efter dets opfattelse bør følges ved vedtagelsen af en ny forfatning.

Udgangspunktet er, at de Klerk som leder af Nationalistpartiet i 1989 lovede sine hvide vælgere, at han ville konsultere dem, førend han forelagde parlamentet forslag om væsentlige forfatningsændringer. Dette løfte blev dengang anset for en nødvendig forudsætning for, at præsidenten kunne få tilslutning til den historiske demokratiseringsproces, som han iværksatte efter sin magtovertagelse.

Rent teknisk vil det være muligt i forbindelse med en folkeafstemning for alle sydafrikanere at aflæse, hvorledes de hvide vælgere har stemt. De Klerk har ikke udtrykkeligt tilkendegivet, hvilke konsekvenser han vil drage, hvis f.eks. et lille flertal af de hvide vælgere stemmer nej til et forslag om ny forfatning. Forfatningsretligt set kan der alene være tale om en vejledende folkeafstemning.

Det er klart, at præsident de Klerk i den nuværende vanskelige situation er nødt til at være opmærksom på den aggressive, yderligtgående højrefløj, der tager afstand fra enhver reformering af det sydafrikanske samfund, og at han således har et behov for at berolige de hvide vælgere. Af hensyn til den politiske stabilitet i et demokratisk Sydafrika er det vigtigt at søge støtte i alle væsentlige befolkningsgrupper til den ny forfatning. Ikke blot regeringspartiet, men også ANC vil til sin tid have be-

hov for at sikre sig, at der i baglandet er tilslutning til en ny demokratisk forfatning for et ikke-racedelt Sydafrika.

Spm. nr. S 369

Til *udenrigsministeren* (10/1 92) af:

Jørgen Estrup (RV):

»Mener udenrigsministeren, at præsident de Klerk og hans regering uigenkaldeligt har forpligtet sig til at gennemføre en demokratisk forfatning uden apartheid i Sydafrika, hvis man insisterer på at give det hvide mindretal vetoret over for enhver kommende forfatningsændring?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spørgsmål nr. S 368.

Svar (21/1 92):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Kort efter at præsident de Klerk kom til magten i september 1989, iværksatte han den historiske reformproces, som vi har været vidne til i Sydafrika. Siden februar 1990 har han i nært samarbejde med ANC's præsident, Nelson Mandela, målbevidst og konsekvent arbejdet henimod slutmålet: Et demokratisk, ikke-racedelt Sydafrika.

Det oplæg til ny forfatning, som regeringspartiet fremlagde i september 1990, bygger på princippet om én mand, én stemme og indeholder ingen henvisning til racetilhørsforhold. Senest har regeringen på demokratikonventet den 20.-21. december 1991 erklæret sig bundet af konventaftalerne og forpligtet sig til at gennemføre dem efter bedste evne. Disse aftaler fastslår som bekendt, at målet er et demokratisk, ikke-racedelt Sydafrika.

Der kan for mig at se ikke herske tvivl om, at præsident de Klerk og hans regering uigenkaldeligt har forpligtet sig til at gennemføre en demokratisk forfatning uden apartheid i Sydafrika.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål nr. S 368 af 10. januar 1992.

Spm. nr. S 370

Til *udenrigsministeren* (10/1 92) af: